

11 mei 2016 – herstelbeslissing d.d. 29 juli 2016

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) de volgende beslissing inzake de klacht van:

[naam],
geboren op ,
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klagster,
juridisch adviseur: mr. A.W.E.S. van Duyneveldt-Franken, advocaat te
Leiden,

tegen:

wijlen **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 1,
tijdens haar leven lid van de Congregatie der Zusters van de
Voorzienigheid,

en

wijlen **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 2,
tijdens haar leven lid van de Congregatie der Zusters van de
Voorzienigheid.

1. De procedure

De klaagschriften zijn door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 9 juli 2015, nadat de klachten telefonisch op 19 januari 2015 waren ingediend.

Op 13 oktober 2015 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van zuster [naam], algemeen overste van de Congregatie der Zusters van de Voorzienigheid.

Op 17 maart 2016 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan deze beslissing te noemen leden.

Klagster is verschenen en heeft haar standpunt toegelicht. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mr. A.W.E.S. van Duyneveldt-Franken.

Namens de Congregatie zijn verschenen zuster [naam], algemeen overste van de Congregatie der Zusters van de Voorzienigheid en zuster [naam]. Zij werden bijgestaan door hun juridisch adviseur mr. F.M.S. Niessen, advocaat te Leiden.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Algemeen

Klaagster komt uit een gezin met vijf broers. Zij was het enige meisje. Toen klaagster zeven jaar oud was overleed haar moeder. Omdat de vader van klaagster niet alleen voor de kinderen kon zorgen, werd klaagster met haar jongere broertje en een broer boven haar doordeweeks ondergebracht in [tehuis] in [plaats]. Een jaar na het overlijden van haar moeder, overleed de vader van klaagster plots aan een aneurysma. De Rooms-Katholieke voogdijvereniging in [plaats] kreeg de voogdij over klaagster. Klaagster werd met haar jongere broertje geplaatst in een pleeggezin. Omdat dit geen succes was, werden zij teruggeplaatst naar [tehuis] in [plaats]. Vanaf 1963 verbleef klaagster in een tehuis van de Zusters van de Voorzienigheid in [plaats].

Ten aanzien van aangeklaagde 1

In het tehuis in [plaats] kreeg klaagster in de tweede groep te maken met aangeklaagde 1. Klaagster omschrijft aangeklaagde 1 als een goed mens die van kinderen hield, maar die geen flauw idee had wat ze met haar groep aan moest en op welke manier ze dat moest aanpakken. Het enige middel wat zij tot haar beschikking had wanneer zij zich onmachtig voelde, was je volledig verbaal afmaken. Zo maakte ze aan klaagster duidelijk dat zij seksueel niet deugde en dat haar ouders niet deugden. Aangeklaagde 1 uitte verdachtmakingen aan het adres van de ouders van klaagster die inhielden dat zij niet goed voor klaagster hadden gezorgd. Ook zei aangeklaagde 1 tegen klaagster dat ze vies was. Klaagster moest vervolgens gaan douchen onder het controlerend oog van aangeklaagde 1.

In het tehuis gebeurde het dat als de kinderen niet wisten wat ze met hun was moesten doen, zij hun vuile was onder hun matras verstopten. Het is regelmatig gebeurd dat klaagster na school 'thuis' kwam en haar vieze onderbroek aan het prikbord was geprikt, zodat de hele groep dit kon zien. Als klaagster menstrueerde werd er in de groep gezegd dat ze te veel rode bietjes had gegeten.

Klaagster heeft ter zitting duidelijk gemaakt dat zij zeker weet dat aangeklaagde 1 haar nooit seksueel heeft willen misbruiken, maar dat klaagster de daden van aangeklaagde 1 wel als zodanig ervaart.

Ten aanzien van aangeklaagde 2

Op enig moment is klaagster weggelopen uit de groep onder leiding van aangeklaagde 1. Als gevolg daarvan kwam klaagster terecht in de groep van aangeklaagde 2. Klaagster was inmiddels 16 jaar oud.

Eens in de twee weken werd klaagster 's avonds door aangeklaagde 2 uit bed gehaald en meegenomen naar het zitbad. Aangeklaagde 2, gekleed in een peignoir, knielde voor het zitbad. Vervolgens moest klaagster de haren van aangeklaagde 2 wassen. Omdat aangeklaagde 2 slechte knieën had ging ze vaak toch in het bad zitten. Klaagster zag aan aangeklaagde 2 dat zij het lekker vond dat klaagster haar haren waste. Dit was seksueel.

Onder haar peignoir droeg aangeklaagde 2 niet altijd een nachthemd. In die tijd was het als non een taboe om je haren te tonen en al helemaal om je in een peignoir te tonen.

2.2. Klaagster is heel boos op de Congregatie en de wijze waarop de zusters de kinderen behandelden. Door de seksueel getinte vernederingen is klaagster opgegroeid met het beeld dat seksualiteit taboe is.

Klaagster krijgt psychologisch hulp.

2.3. Klaagster wenst erkenning te ontvangen voor hetgeen de aangeklaagden haar aan hebben gedaan. Zij wil gehoord worden en haar verhaal kunnen doen.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Beide aangeklaagden zijn overleden en kunnen geen weerwoord geven. De algemeen overste heeft in haar reactie primair gesteld dat de klachten van klaagster niet onder de reikwijdte van de Procedure vallen. De omschreven handelingen zijn objectief gezien niet te kwalificeren als seksueel misbruik.

Subsidiar heeft de algemeen overste aangevoerd dat er geen aanwijzingen zijn gevonden die de klachten van klaagster ondersteunen en die aanleiding geven haar klachten te erkennen.

Sinds de jaren '80 heeft klaagster contact met de Congregatie. Uit compassie met klaagster heeft de Congregatie haar altijd een luisterend oor en hulp aangeboden. De diverse gesprekken die in de loop der jaren zijn gevoerd en de hulp die de Congregatie klaagster geboden heeft, hebben er niet toe kunnen leiden dat klaagster rust heeft gevonden.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Samengevat behelzen de klachten van klaagster de volgende handelingen:

Ten aanzien van aangeklaagde 1: vernederingen die erin bestonden dat tegen klaagster werd gezegd dat zij vies was en dat zij moest douchen onder toeziend oog van aangeklaagde 1. Als ook het ophangen van de vuile onderbroeken van klaagster aan het prikbord, zodat de hele groep dit kon zien en het in de groep zeggen dat klaagster te veel rode bietjes had gegeten, terwijl zij feitelijk menstrueerde.

Ten aanzien van aangeklaagde 2: het moeten wassen van de haren van aangeklaagde 2, terwijl aangeklaagde 2 slechts een peignoir droeg.

De Klachtencommissie dient de vraag te beantwoorden of de handelingen van de beide aangeklaagden zijn aan te merken als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

Dit moet gezien worden aan de hand van de vraag hoe een objectieve buitenstaander dergelijke handelingen zou karakteriseren. Daarbij zijn derhalve niet doorslaggevend de subjectieve bedoelingen of gevoelens van de aangeklaagden, noch die van klaagster. Dat betekent enerzijds dat het feit dat een klager bepaalde handelingen of gedragingen van een aangeklaagde als seksueel misbruik heeft ervaren, niet doorslaggevend is en anderzijds dat

voor het aannemen van seksueel misbruik niet nodig is dat vast komt te staan dat de aangeklaagde de bedoeling had of zich realiseerde dat hij of zij seksueel misbruik pleegde.

4.3. Naar het oordeel van de Klachtencommissie leveren de gedragingen zoals omschreven in de klaagschriften, geen seksueel misbruik op in de zin van de Procedure.

De vernederingen van klaagster door aangeklaagde 1 en het moeten douchen terwijl zij in de ruimte aanwezig was zijn in het onderhavige geval onvoldoende om tot de conclusie te komen dat, naar objectieve maatstaven gemeten, klaagster onderworpen is aan enige vorm van seksueel misbruik in de zin van de Procedure. Het ophangen van de onderbroek van klaagster aan het prikbord en tegen haar zeggen dat zij vuil was en te veel bietjes had gegeten, kunnen evenmin gebracht worden onder de definitie van de Procedure. Ten aanzien van het douchen onder toezicht oog van aangeklaagde 1 merkt de Klachtencommissie tevens op dat het, gelet op de tijdsgeest, niet vreemd was dat een zuster toezicht hield tijdens het baden.

Over het wassen van de haren van aangeklaagde 2 merkt de Klachtencommissie op dat dit opmerkelijk te noemen is, maar, naar objectieve maatstaven gemeten, evenmin kan worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure. De door klaagster geschetste omstandigheid dat aangeklaagde 2 een peignoir droeg en daar soms niets onder aan had, is onvoldoende om tot een ander oordeel te komen.

4.4. Derhalve is de Klachtencommissie van oordeel dat de handelingen niet gekwalificeerd kunnen worden als seksueel misbruik in de zin van de Procedure. De Klachtencommissie zal zich niet bevoegd verklaren.

5. Het advies

De Klachtencommissie verklaart zich niet bevoegd.

Deze beslissing is vastgesteld op 11 mei 2016 en hersteld op 29 juli 2016 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, drs. L. Erftemeijer en mr. F.A.A. Duynstee, leden, bijgestaan door mr. L.P. Stapel, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.